

ไปตุนหวง *

นุกุล ประจวบเหมาะ**

อาทิตย์ 20 เมษายน 2529- หลันโจว

วันนี้ต้องตื่นตั้งแต่ 4.30 น. เพราะจะต้องออกจากโรงแรมเวลา 5.15 น. กระเป๋าส่วนใหญ่ฝากไว้ที่โรงแรม เพราะจะไปพักที่ตุนหวง 2 คืน แล้วจะกลับมาหลันโจวอีก ถึงสนามบินเวลา 6.15 น. เขาจัดเลี้ยงอาหารเช้าที่ห้องอาหารของสนามบิน พอเสร็จต้องรีบขึ้นเครื่องบินซึ่งออกเดินทางเวลา 7.20 น. จุดหมายปลายทางแห่งแรกของพวกเราในวันนี้คือเมืองเจหยูกวน เพื่อชมด่านหรือป้อมเจหยูกวนซึ่งเป็นปลายสุดของกำแพงเมืองจีน ในเครื่องบินนอกจากคณะเราแล้วยังมีชาวญี่ปุ่นอีกประมาณ 30 คน จึงทำให้เครื่องบินเล็ก ๆ แบบเทอโบเจตเต็มพอดิ ภูมิประเทศที่ผ่านรู้สึกแห้งแล้งมาก มีนาข้าวสาลีและหมู่บ้านเล็ก ๆ เป็นหย่อม ๆ อยู่ประปราย ประมาณครึ่งชั่วโมง

ก็ถึงทะเลทรายเล็ก ๆ ไม่มีชื่อแห่งหนึ่ง ถึงสนามบินเจหยูกวนประมาณ 9.30 น. รวมเวลาบิน 2 ชั่วโมง ระยะทางประมาณ 700 กิโลเมตร พวกเราลงจากเครื่องบินที่นี่ แต่พวกญี่ปุ่นบินต่อไปเมืองตุนหวง ซึ่งต้องใช้เวลามาก 1 ชั่วโมงจากสนามบิน พวกเรานั่งรถผ่านเมืองเจหยูกวนใช้เวลาประมาณ 20 นาทีก็ถึงด่านเจหยูกวน ซึ่งเป็นป้อมปราการสร้างตั้งแต่ปี ค.ศ. 1372 ในราชวงศ์หมิง ป้อมดังกล่าวสามารถควบคุมช่องแคบระหว่างเขาคีเหลียนและภูเขาต้า กว่างประมาณ 15 กิโลเมตร ซึ่งเป็นเส้นทางที่กองคาราวานที่เดินทางตามเส้นทางสายไหมจะต้องผ่าน ตัวป้อมสร้างด้วยดินแข็งคล้ายอิฐซึ่งป็นชั้นสูงกว่า 10 เมตร มีกำแพงหนาและแข็งแรงมาก สร้าง

*ตัดตอนจากบันทึกการไปเยือนเส้นทางสายไหม ของอาจารย์ นุกุล ประจวบเหมาะ เมื่อครั้งเดินทางไปกับคณะซึ่งนำโดย ศาสตราจารย์ ประภาศน์ อวยชัย โดยมีผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและเลขานุการสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาเข้าร่วมคณะ

**ประธานบริษัทสยามกลการ จำกัด

ไว้สลับซับซ้อนหลายชั้น มีกำแพงชั้นใน ชั้นกลาง และ ชั้นนอกเพื่อใช้เป็นกับดักข้าศึกที่เข้าโจมตี โดยทั่วไปทั้ง กำแพงและอาคารต่าง ๆ ยังอยู่ในสภาพที่ดีมากเพราะยังไม่ เคยถูกโจมตีพ่ายแพ้เลยแม้แต่ครั้งเดียว เราชมบ้อม แห่อยู่กวอยู่ประมาณ 1 ชั่วโมง ต้องรีบออกเดินทางต่อ เพราะสถานที่ ๆ กำหนดไว้ให้หยุดรับประทานอาหาร กลางวันอยู่ห่างไปถึง 150 กิโลเมตร

พวกเราเดินทางจากแห่อยู่กวไปตุนหวงโดย ใช้รถบัสโตโยต้าขนาดกลาง นั่งได้ 14-15 คน ติด เครื่องปรับอากาศ ถนนตัดผ่านเข้าไปในทะเลทรายโกบีซึ่ง เคยอ่านถึงเมื่อเป็นเด็กนักเรียน ทะเลทรายโกบีนี้แตกต่าง ไปจากทะเลทรายอื่น ๆ ที่เราเคยอ่านหรือเห็นในโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ เพราะพื้นผิวหน้าของทรายมีสีเทาแก่ เนื่องจากมีเมล็ดหินหรือกรวดสีเทาเต็มไปหมด ไม่มี สีทรายอย่างที่เคยเห็นในทะเลทรายอื่น ๆ ในทะเลทราย มีถนนลาดยางตัดเข้าไปหลายสาย มีทางรถไฟ สายไฟฟ้านาน ๆ ก็จะพบหมู่บ้านเล็ก ๆ อยู่ริมทาง เข้าใจว่า ประชากรคงจะอาศัยน้ำบาดาลจากใต้ดิน หรือนาน ๆ ก็จะ เห็นแม่น้ำเล็ก ๆ ที่ใดซึ่งมีน้ำก็จะเห็นการเพาะปลูก การชลประทานและหมู่บ้าน หรือเมืองเล็ก ๆ ตั้งอยู่เหมือน โอเอซิสกลางทะเลทราย เราเดินทางมาประมาณ 2 ชั่วโมงก็มาถึงเมืองกลางทะเลทรายเมืองหนึ่ง ชื่อเมืองอู่หมิง รอบ ๆ เมืองมีการปลูกผัก ผลไม้ และข้าวสาลี ใน เมืองอากาศเต็มไปด้วยฝุ่นละอองจากทะเลทราย เรามา ถึงที่ซึ่งทางสมาคมได้สั่งให้เตรียมอาหารไว้รับรองพวก เรา เวลา 13.30 น. อาหารกลางวันเป็นอาหารธรรมดา ๆ มีผักผักรวหลายจาน เช่น ผักผัดกับกุ้งแห้ง ปลาหมึกแห้งผัด เป็นต้น แต่จะด้วยหิวหรือฝีมือผู้ปรุงก็ไม่ทราบ เราจึงรู้สึก เอร็ดอร่อยมาก นึกไม่ถึงว่าจะได้รับประทานอาหารที่ มีรสชาติดีเช่นนี้กลางทะเลทรายที่แสนจะกันดาร

เมื่อรับประทานอาหารเสร็จรีบออกเดินทาง เพราะ ต้องเดินทางอีกกว่า 200 กิโลเมตร จึงจะถึงเมืองตุนหวง ซึ่งอยู่ห่างไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เส้นทางที่เรา นั่งรถมานี้จนถึงเมืองตุนหวงเป็นเส้นทางที่กองคาราวาน ที่จะไปค้าขายกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันตกและ เอเชียกลางเดินทางอยู่เป็นประจำ นับเป็นเวลาพัน ๆ ปี และในสมัยโบราณจากเมืองหลันโจวถึงเมืองตุนหวงจะใช้ เวลาเดินทางประมาณ 1 เดือน

จากเมืองอู่หมิงหยุดชมซากพระราชวังโบราณ กลางทะเลทรายครู่หนึ่งจึงรีบเดินทางต่อ การที่มีซากพระราชวังอยู่กลางทะเลทรายเช่นนี้มีประวัติซึ่งเล่าได้เล่าให้ ฟังเป็นเรื่องซึ่งเกิดขึ้นในสมัยพระเจ้าเจียนหลง แต่เป็น เรื่องยืดเยื้อจึงจะไม่กล่าวไว้ในที่นี้ จากนั้น ถนนขนาน ไปกับเทือกเขาหินที่สวยงามคล้ายรูปที่เคยเห็นในภาพวาด โดยจิตรกรจีน ทางขวามือของถนนเป็นทะเลทรายที่เว้ง ว้าง ไม่เห็นอะไรสุดลูกหูลูกตา เวลา 16.30 น. มาถึง เมืองเล็ก ๆ อีกเมืองหนึ่ง ทุกคนจึงออกไปเดินยัดเส้นยัด สาย และเข้าห้องน้ำสาธารณะซึ่งเป็นห้องน้ำแบบเก่า สกปรก และมึนแรง หลายคนก็ไปหาน้ำขวดดื่มและรับ ประทานลูกพีชบรรจุขวดเป็นของว่าง ตามที่สังเกตดูใน เมืองเล็ก ๆ ซึ่งอยู่ห่างไกลจากความเจริญเช่นเมืองที่เรา หยุดพักนี้ รู้สึกว่าเศรษฐกิจของเมืองกำลังขยายตัว มีร้าน อาหารและหาบขายอาหารประเภทต่าง ๆ อยู่ทั่วไปตาม ริมถนน พวกชาวไร่ชาวนานำผักและสินค้ามาตั้งขาย ข้าง ๆ ถนน เห็นผู้คนเดินไปมาเที่ยวซื้ออยู่ทั่วไป รู้สึก มีความคึกคักมากเกินกว่าที่คาดหมายไว้ พวกเราพัก อยู่ประมาณครึ่งชั่วโมงจึงออกเดินทางต่อ ยังใกล้เมืองตุนหวงก็เห็นนาข้าวสาลี สวนผลไม้ สวนผักมากขึ้น ในที่สุด ถึงเมืองตุนหวงเวลา 19.00 น. เข้าที่พักซึ่งเป็นโรงแรม ที่ดีที่สุดในเมืองนี้แล้วจึงรับประทานอาหาร รวมเวลาเดิน

ทางในวันนี้นักว่า 12 ชั่วโมงระยะทางประมาณ 1,100 กิโลเมตร

둔หวงเป็นเมืองเก่าแก่ มีอายุกว่า 2,000 ปี เคยเป็นชุมทางการค้าที่สำคัญบนเส้นทางสายไหม กองคาราวานบรรทุกสินค้าจากเมืองเชียงอันหรือฉางอัน (ซีอันในปัจจุบัน) ก็จะหยุดรวบรวมอาหารและน้ำที่둔หวงก่อนที่จะแยกเดินขึ้นไปทางเส้นทางตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านด่านยูเมนหรือด่านประตูหยก ผ่านซินเกียง อาฟกานิสถาน เปอร์เซีย และตุรกี หรือจะแยกลงไปทางตะวันตกเฉียงใต้ ผ่านด่านยวนกวงซึ่งตั้งอยู่บนทะเลสาบไต้ผ่านเข้าไปในเนปาล อินเดียและปากีสถาน เช่นเดียวกับกอง

คาราวานบรรทุกก้อนแห้ง เครื่องเทศ วัตถุมณีจากประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันตก รวมทั้งพระไตรปิฎกจากอินเดียไม่ว่าจะเดินเข้ามาตามเส้นทางสายเหนือหรือใต้ก็ตามจะหยุดพักที่เมือง둔หวงเป็นแห่งแรกเมื่อเข้ามาถึงประเทศจีน ในการแสดงศิลปะประจำปีประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนนำเข้ามาแสดงที่ห้องประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อปี พ.ศ. 2528 เพื่อฉลองความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนครบ 10 ปี ก็เป็นการแสดงศิลปะการร่ายรำของชนเผ่าต่าง ๆ ซึ่งอยู่บนเส้นทางสายไหมและมีเนื้อเรื่องเกิดขึ้นที่เมือง둔หวงนี้เอง ผลของการแสดงครั้งนั้นทำให้คนรู้จักเมือง둔หวงมากขึ้น

อาทิตย 21 เมษายน 2529 - 둔หวง

เช้า 8.30 น. ออกเดินทางไปชมถ้ำโมเกาที่เลื่องชื่อ ถ้ำโมเกาหรืออีกชื่อหนึ่งเรียกกันว่าถ้ำพระพุทธเจ้าพันพระองค์อยู่ห่างจากตัวเมือง둔หวงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 25 กิโลเมตร ถ้ำเหล่านี้ขุดเจาะไปตามหน้าผาหินของภูเขาที่มีสูงชัน มีความยาวจากเหนือไปใต้ประมาณ 1,600 เมตร ถ้ำส่วนใหญ่อยู่ใกล้ระดับพื้นดิน แต่มีอีกหลายถ้ำที่อยู่ระดับสูงขึ้นไป ต้องสร้างทางเดินแคบ ๆ และบันไดเดินจากถ้ำหนึ่งไปยังอีกถ้ำหนึ่ง ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ถ้ำโมเกาเหล่านี้เริ่มสร้างขึ้นตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 4 คือ ประมาณปี ค.ศ. 362 ในระยะ 1,600 ปีที่ประเทศจีนอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์ต่าง ๆ 10 ราชวงศ์ คือตั้งแต่สมัยสิบหกราชวงศ์ สมัยราชวงศ์เว่ยฝ่ายเหนือ เว่ยฝ่ายตะวันตก ชูฝ่ายเหนือ ราชวงศ์สุย ราชวงศ์ถัง ราชวงศ์ถัง สมัยห้าราชวงศ์ ราชวงศ์ซ้อง ราชวงศ์เซี่ยตะวันตก และราชวงศ์หยวน ปรากฏว่าถ้ำโมเกาซึ่งในขณะนี้มีถ้ำใหญ่และเล็ก

อยู่รวมกัน 492 ถ้ำ ได้มีผู้สร้างขึ้น พร้อมด้วยรูปปั้นซึ่งส่วนใหญ่เป็นรูปของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ในยุคสมัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วมีจำนวนถึง 2,000 ชิ้น ทั้งยังมีรูปวาดตามฝาผนังที่มีสภาพดีมีเนื้อที่รวมกันถึง 45,000 ตารางเมตร เป็นที่ยอมรับกันว่าศิลปะที่พบในถ้ำโมเกาเป็นศิลปะทางพุทธศาสนาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดไม่เพียงแต่ในประเทศจีนเท่านั้น แต่นับได้ว่ายิ่งใหญ่ที่สุดในโลกแห่งหนึ่งด้วย

รูปปั้นของพระพุทธเจ้ามีขนาดต่าง ๆ กัน สูงที่สุดถึง 33 เมตร และเล็กที่สุดสูงเพียง 6 นิ้วเท่านั้น พระพุทธรูปเหล่านี้เป็นพระพุทธรูปในปางต่าง ๆ นอกจากรูปปั้นพระพุทธรองค์แล้วยังมีรูปปั้นของพระสาวกต่าง ๆ เช่น พระอานนท์ พระกสสป พระโมคคัลลาน์ และพระสารีบุตร ศิลปะในการปั้นแตกต่างกัน เพราะปั้นขึ้นในหลายยุคหลายสมัย บ้างก็ได้รับอิทธิพลจากอินเดียและเปอร์เซียผสมอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นศิลปะของชาวจีน

การปั้นพระพุทธรูปให้ทนถาวรจนบัดนี้นับเป็นเวลาพันปี
นั้น คนจีนในสมัยโบราณใช้ดินและหิน โดยใช้หินก่อน
เป็นองค์พระข้างใน แล้วใช้ดินพอกปั้นทับให้ได้รูปลักษณะ
ที่ต้องการ หลังจากนั้นจึงทาสี ส่วนพระพุทธรูปขนาด
ย่อม ๆ คือขนาดเท่าคนหรือใหญ่กว่าคนเล็กน้อยใช้ฟาง
ข้าวสาธิตมาผูกให้เป็นโครง ศีรษะแขนและขา หลังจากนั้น
จึงพอกด้วยดิน ปั้นตามลักษณะและสัดส่วนที่ต้องการ
แล้วจึงทาสี ต้องชมฝีมือช่างปั้นของชาวจีนโบราณที่
สามารถปั้นรูปไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ชมเป็นเวลาถึงพัน ๆ
ปี โดยเฉพาะภาพสีที่วาดตามกำแพงฝาผนังและ
เพดานยังมีความวิจิตรพิสดารมาก ลวดลายต่าง ๆ จะ
เห็นได้ชัดว่าได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียและเปอร์เซีย
การที่รูปปั้นและภาพเขียนยังอยู่ในสภาพดีเช่นนี้อาจเนื่อง
จากอากาศที่แห้งและความมืดของถ้ำ ทำให้สีของภาพ
เขียนคงอยู่ถึงบัดนี้

ถ้าโมเกาเกิดขึ้นได้อย่างไร? ตามคำบอกเล่าของ
ชาวพื้นเมืองต่อ ๆ กันมามีพระจีนรูปหนึ่งจุดธูปผ่านมา
ทางเขาหมินซานในสมัยราชวงศ์จิ้นหรือฉิน ได้เห็นรัศมี
สีทองพวยพุ่งขึ้นจากหน้าผาดังกล่าว จึงเชื่อว่าคงจะมีสิ่ง
ศักดิ์สิทธิ์สถิตอยู่ที่หน้าผานั้น จึงได้สร้างถ้ำและประดิษ
ฐานพระพุทธรูปไว้ เนื่องจากถ้ำโมเกาตั้งอยู่บนเส้นทาง
ที่กองคาราวานจะเดินผ่านในการเดินทางซึ่งต่างคนก็ไม่
อาจพยากรณ์อนาคตได้ เพราะไม่ทราบว่าจะสามารถ
เดินทางผ่านท้องที่ทุรกันดารไปและกลับได้โดยปลอดภัย
หรือไม่ เมื่อไม่มีความมั่นใจในอนาคตของตน จึงพากัน
มากกราบไหว้พระพุทธรูป และบนบานศาลกล่าวต่อ
พระพุทธรูปเพื่อเป็นที่พึ่งทางใจ ภายหลังเมื่อเดินทางกลับ
มาได้โดยปลอดภัยและมีกำไรจากการค้า จึงได้จ้างให้คน
งานและนายช่างสร้างถ้ำพร้อมทั้งพระพุทธรูปและจ้าง
จิตรกรวาดภาพต่าง ๆ ตามที่ตนประสงค์ เมื่อเวลาผ่าน

ไปหลายยุคหลายสมัย จำนวนถ้ำก็เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ
บางถ้ำก็อาจถูกทำลายและพังทลายหายไป ที่ยังเหลืออยู่
ในขณะนี้ มีจำนวน 492 ถ้ำ เท่าที่พวกเราเข้าชมในช่วง
เข้าวันนั้นมีอยู่ประมาณ 20 - 30 ถ้ำ ซึ่งก็น่าเสียดายที่
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไปจนถึงจีนเกียง แต่มีเวลาชมศิลปะ
โบราณซึ่งหาชมที่อื่นอีกไม่ได้แล้วในเวลาเพียงเช้าเดียว
เท่านั้น ถ้าที่พวกเราเข้าชมส่วนใหญ่เป็นตัวอย่างศิลปะ
ที่สร้างขึ้นในสมัยต่าง ๆ กัน อาทิสมัยราชวงศ์ฮั่น
ราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ้อง ในถ้ำต่าง ๆ มีภาพเขียน
เกี่ยวกับพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ บนเพดานถ้ำมีลวด
ลายสวยงามที่ได้รับอิทธิพลจากศิลปะของอินเดียหรือ
เปอร์เซียผสมกับจีน บางถ้ำก็มีรูปนางฟ้าแต่งตัวแปลก ๆ
เหาะไปในอากาศหรือเล่นดนตรีพ้องรำกัน มีภาพหลาย ๆ
ภาพที่แสดงให้เห็นชีวิตประจำวัน ความเป็นอยู่ การ
แต่งตัวและประเพณีต่าง ๆ ของชาวจีนในสมัยโบราณนับ
พันปีให้คนรุ่นหลังได้ทราบได้ศึกษาและวิจัย ซึ่งก็นับได้
ว่าจะหาดูจากที่อื่นไม่ได้ง่ายเช่นกัน ภาพเหล่านี้แสดงให้เห็น
การก่อสร้าง การทอผ้า ตลอดจนพิธีการแต่งงาน พิธีการศพ การแต่งตัว
ของข้าราชการและประชาชนในยุคและสมัยต่าง ๆ ฯลฯ
มีภาพอยู่ภาพหนึ่งแสดงแผนผังถนนและสถานที่ต่าง ๆ
ของเมือง ๆ หนึ่ง และจารึกชื่อวัดวัดหนึ่งอยู่บนเขาใกล้
เมืองไ้วด้วย เมื่อเร็ว ๆ นี้มีนักประวัติศาสตร์กลุ่มหนึ่ง
ได้ไปที่เมืองดังกล่าวและก็พบวัดที่มีชื่อตามแผนผังที่วาด
ไว้ประมาณ 1,500 ปีมาแล้วปรากฏอยู่จริง ๆ มีหลาย
ภาพแสดงถึงการพ้องรำและการเล่นกายกรรมของชาว
จีนและชาวต่างประเทศที่เข้ามายังประเทศจีนตามเส้น
ทางสายไหม เมื่อกลาง พ.ศ. 2528 ได้มีคณะแสดงจาก
มณฑลกันซูมาแสดงพ้องรำตามศิลปะของชนเผ่าต่าง ๆ

บนเส้นทางสายไหมที่ห้องประชุมใหญ่มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ การแสดงดังกล่าวได้รับความนิยมและชม
เชยในหลาย ๆ ประเทศที่ออกไปแสดง และเป็นการแสดง
ที่เกิดขึ้นจากแรงคลไจที่ศิลปินชาวจีนได้รับจากภาพ
วาดบนฝาผนังและเพดานของถ้ำโมเกาแห่งนี้

ในตอนบ่ายหลังจากรับประทานอาหารกลางวัน
กันที่โรงแรมแล้ว มัคคุเทศก์ พาพวกเราเดินทางไปทางทิศ
ใต้ห่างจากตัวเมืองประมาณ 5 กม. เพื่อชมภูเขาทรายที่
ร้องเพลงและสระน้ำพุเสียวพระจันทร์ ใช้เวลาเดินทาง
เพียง 10 นาทีก็ถึงทะเลทรายที่มีภูเขาทรายสีน้ำตาลสูง
ใหญ่หลายลูก ลักครุมีคนจูงอูฐมารับจ้างเมื่อตกลงราคา
กันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว พวกเราพากันนั่งบนหลังอูฐ ตัว
ละ 1 คนบ้าง 2 คนบ้าง รวมทั้งหมด 12 ตัว แล้วเดิน
ตามกันเป็นขบวนเข้าไปท่ามกลางภูเขาทรายที่สูงใหญ่

นั้น ภายใต้แสงแดดที่ร้อนจัด การนั่งบนหลังอูฐไม่ใช่เป็น
สิ่งที่น่ากลัวนัก เพราะอูฐเดินไม่เร็วมาก และผู้นั่งหลังอูฐ
สามารถจับไม้ที่จับซึ่งอยู่บริเวณโหนกของหลังอูฐได้
แต่สิ่งที่ผู้นั่งต้องระวังอย่างมากก็คือ ตอนที่อูฐจะหมอบ
เพื่อให้คนที่นั่งอยู่บนหลังลง และตอนที่อูฐลุกขึ้นเมื่อมีคน
นั่งหลังอยู่แล้ว ในช่วงจังหวะทั้งสองถ้าผู้นั่งไม่ระมัดระวัง
และจับไม้ที่จับข้างหน้าไม่แน่นแล้ว อาจทำให้ถลาลงตัว
ไปข้างหน้าและตกลงมาบาดเจ็บได้ ทั้งนี้เพราะเวลาอูฐจะ
หมอบนั้น อูฐจะคุกเข่าขาหน้าทั้งคู่ลงก่อน และเวลาอูฐจะ
ลุกขึ้นกลับใช้เท้าหลังยันขึ้นก่อน ทำให้ผู้นั่งศีรษะทรุด
ไปข้างหน้า นั่งหลังอูฐนานราว 15 นาที ระยะทางประมาณ
1 กิโลเมตร ก็จะถึงสระน้ำพุเสียวพระจันทร์ ซึ่ง
เป็นสระน้ำกลางทะเลทรายและมีน้ำใสสะอาดตลอดปี
สระน้ำพุยาวประมาณ 200 เมตร ส่วนกว้างมากที่สุด

ประมาณ 50 เมตร รอบ ๆ สระน้ำมีต้นไม้ยืนต้นไม่ผลัดใบ ไม้ยืนต้น ไม้ผลัดใบ สระน้ำแต่เดิมมีวัดพุทธศาสนาอยู่แห่งหนึ่งเก่าแก่มาแต่ในระหว่างการพัฒนาทางวัฒนธรรมวัดดังกล่าวถูกทำลายลงจนเหลือซากอิฐให้เห็นเล็กน้อย ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายของประชาชนในละแวกนั้นมาก การที่ตั้งชื่อว่าภูเขาทรายร้องเพลงได้ก็เพราะ หากมีคนเดินขึ้นไปจนถึงยอดเขาซึ่งอาจมีระยะทางสูงประมาณสามหรือสี่ร้อย เมตรแล้วปล่อยตัวให้สไลด์ลงมาเหมือนเด็กเล่นกระดานลื่น

จันทร์ 22 เมษายน 2529

เช้านี้มีรายการเพียงแต่ไปชมพิพิธภัณฑ์ของเมืองตุนหวงแล้วไปชมโรงงานทำแก้ว หลังอาหารกลางวันก็จะขึ้นเครื่องบินกลับหลันโจว พิพิธภัณฑ์ตุนหวงประกอบด้วยห้องโถงใหญ่ ๆ เพียง 2 ห้อง มีแผนที่แสดงให้เห็นถึงเส้นทางสายไหม ในพิพิธภัณฑ์มีเครื่องปั้นดินเผาสมัยต่าง ๆ เครื่องใช้ที่ทำด้วยบรอนซ์มีอายุตั้งแต่สมัยราชวงศ์ช้าน ถัง และซ่ง พระพุทธรูปปั้นหรือสลักจากหินในปางต่าง ๆ ชุมกันอยู่ประมาณ 1 ชั่วโมง หลังจากนั้นแต่ละคนก็แยกย้ายกันไป เพราะอยู่ใกล้โรงแรม บางคนไปชมโรงงานทำแก้ว บางคนไปชมตลาดตุนหวง ฯลฯ

อังคาร 23 เมษายน 2529

การมาเยือนประเทศจีนของพวกเราครั้งนี้ใช้เวลา 14 วัน รวมการเดินทางทั้งทางเครื่องบิน ทางรถไฟ และทางรถยนต์มีระยะทางประมาณ 6,000 กิโลเมตร เราได้พบเห็นหลายสิ่งหลายอย่างที่น่าสนใจ เช่น การเปลี่ยนแปลงในความเป็นอยู่ของประชาชน ท้องถนนของกรุงปักกิ่งซึ่งเคยเห็นแต่รถจักรยาน นาน ๆ จะมีรถยนต์ซึ่งทำขึ้นในประเทศจีนผ่านมาสักคัน เดี่ยวนี้เต็ม

จะมีเสียงที่ไพเราะน่าฟัง เนื่องจากในวันนั้นแดดร้อนจัด จึงหาคนสมัครใจขึ้นไปบนยอดเขาไม่ได้ พักกันอยู่ที่ขอบสระครู่หนึ่งจึงนั่งอุจุกกลับ ภูเขาทรายนี้มีมานานนับพันปีแล้ว การที่เป็นเช่นนี้คงจะเนื่องมาจากการพัดและการเคลื่อนไหวของกระแสน้ำในบริเวณนั้น จึงทำให้เกิดเป็นภูเขาขึ้น จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวที่มาเมืองตุนหวงต้องมาชมกัน

ในตอนบ่ายขึ้นเครื่องบินจากสนามบินตุนหวงกลับหลันโจว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมงเศษ ที่หลันโจว บ่ายวันนี้อากาศดีมาก ไม่มีฝน มีแดดเหลืองอร่าม และทัศนวิสัยแจ่มใสดีมาก ระหว่างเดินทางเข้าเมืองจะเห็นสวนแอปเปิล พืช กำลังออกดอกสีชมพูเมื่อต้องแสงแดดจึงเป็นภาพที่สวยงามมาก วันนี้ได้รับคำบอกเล่าว่าเป็นวันเทศกาลพิเศษ ตามหมู่บ้านที่ผ่านจึงมีผู้คนแต่งตัวสวยและหนาแน่นผิดปกติ บ่ายวันนี้นับได้ว่าเป็นเพียงวันเดียวที่เราเห็นอากาศดีระหว่างที่พักอยู่ที่หลันโจว

ไปด้วยรถยนต์จากต่างประเทศโดยเฉพาะจากญี่ปุ่น ท้องถนนที่เคยโล่งว่างปราศจากยานยนต์บัดนี้เริ่มมีปัญหารถติดกันขึ้นบ้างแล้ว และคงจะเป็นปัญหามากขึ้นตามลำดับ ป้ายโฆษณาใหญ่ ๆ ตามมุมถนนต่าง ๆ โฆษณาสินค้าเครื่องใช้ เช่น ตู้เย็น พัดลม และอื่น ๆ มีให้เห็นอยู่ทั่วไปในทุกเมืองที่ผ่าน แสดงให้เห็นว่าประชาชนจีนเริ่มมีสิทธิที่จะเลือกซื้อหาสินค้าเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้มาก

ขึ้น สิ่งที่เราเห็นผิดหูผิดตาอีกอย่างหนึ่งก็คือ การก่อสร้างอาคารสูงใหญ่สำหรับเป็นที่พักอาศัยของประชาชนแทนบ้านชั้นเดียวหรือสองชั้น ปรากฏอยู่ทั่วไปในทุกเมือง แสดงให้เห็นว่าทางรัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการขาดแคลนในเรื่องที่อยู่อาศัย และใช้ทรัพยากรจำนวนมากเกี่ยวกับเรื่องนี้ ประการสุดท้าย ที่เห็นแปลกตาขึ้นในการมาเยือนประเทศจีนในครั้งนี้ก็คือ การประกอบกิจการต่าง ๆ โดยเอกชน มีอยู่ทั่วไปในทุกเมือง หาบเร่แผงลอยก็มีอยู่ทั่วไป ปัญหาที่ประเทศจีนจะต้องประสบในอนาคตก็คือ ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นลูกจ้างของรัฐ พวกหนึ่ง ชาวไร่ ชาวนา ซึ่งมีรายได้ดีขึ้นมากในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาอีกพวกหนึ่ง กับบรรดาเอกชนที่มีกิจการของตนเอง เช่น เจ้าของ

โรงงานเล็ก ๆ ร้านขายอาหาร ร้านชำ ร้านขายของใช้ของรับประทานเบ็ดเตล็ด เป็นต้น อีกพวกหนึ่ง เอกชนผู้ประกอบกิจการกลุ่มหลังนี้มักจะมียาได้สูงกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ และจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการครองชีพและความเป็นอยู่ ดังเช่นในประเทศทุนนิยมทั้งหลายขณะนี้ทราบว่าเอกชนเริ่มสามารถเป็นเจ้าของรถยนต์ได้แล้ว รถจักรยานยนต์ก็เริ่มเห็นหนาตาขึ้น ค่านิยมต่าง ๆ ก็จะต้องค่อย ๆ เปลี่ยนไปเมื่อเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้น ไม่ทราบว่า การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะมีผลดีอย่างไรจริงกับประชาชนและประเทศจีนหรือไม่ แต่การเปลี่ยนแปลงใด ๆ นั้นย่อมมีทั้งผลดีและผลเสียเป็นเงาควบคู่กันอยู่เสมอ

อภิธานนาการ

จาก

ฯพณฯ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
ประจวบ ไชยสาส์น